

MOTOLLA

európai magyar ifjúsági lap

4'88
december

3. ÉVFOLYAM ős 20, DM 1.50, US \$ 1.50

AGGODALMAINK

Motollát szerkeszteni Magyarországon — jó és örömteljes feladat ez. Az ember csak ül kopottas írógépnél, és gondtalanul veri a billentyűket. Nyugaton élő szerkesztő társai majd csak összeszedik a lap fenntartásához szükséges pénzt, gondolja. Ez, hál'Istennek nem az ő gondja. Persze, a dolog nem ilyen egyszerű. Az embert, e sorok íróját, igenis aggasztja a MOTOLLA sorsa. Ha éppen nem pénzügyi gondok nyomasztják, akkor azon töpreng, hogyan lehetne még frissebbé, izgalmasabbá, ötletesebbé, olvasmányosabbá tenni az újságot, magyarul mitől lesz jobb.

Aztán azt hallja, hogy a rendőrök megint verték barátait, ismerőseit — ezúttal a hallatlan merészségért, amivel mertek Románia jelenlegi vezetése ellen, magyarok, románok, németek és szerbek mellett tüntetni. Szóval, a magyar rendőr még mindig az a rendőr, immárom negyven éve mit sem változott. Reform ide vagy oda, most is ver, ha kell.

MOTOLLÁt szerkeszteni jó, és örömteli feladat. Magyarországon élni ma, már kevésbé. Jelen sorok írója soha nem volt híres optimizmusáról. De azért reménykedett. Ha másban

nem, hát abban, hogy barátait és ismerőseit többé nem verik meg a rendőrök. Abban, hogy bátoritanul és megtorpanásokkal ugyan, de végre csak beindul a fennhangoztatott kibontakozási folyamat, a reform, a glasznoszt, a peresztrojka, vagy amit akartok. Hogyha nem is áll talpra még ebben az évben a gazdaság, az csak azért lesz, mert a talpraállítás nehéz, és nem azért, mert semmit sem tesznek azért, hogy talpraálljon. Hogy a parlament azért van, hogy a választók, vagyis a társadalom érdekeit képviselje, nem azért, hogy korszerűbb és csalafintabb eszközökkel ugyan, de — a hatalom talpát nyalja. Hogy a Bős-Nagymaros ügyben végre győz a józan ész — ha nem is a társadalom akaratából, csak azért, mert a hatalomnak is van józan esze. Hát nincs. Vagy ha van, presztizse akkor is fontosabb. Ilyesfajta reményekkel vágtunk neki az újévnek, az aggodalmak mellett, természetesen. Ezekből azonban semmi nem teljesült. Alapítványoknak bizonyultak. Reményre legfeljebb a politikai élet pluralizálódásának tünetei adhatnak okot. De csak akkor, ha a rendőrök nem verik a tüntetőket sem.

Pesti Endre

LÉTEZÜNK

Már eltelt két év, de a MOTOLLA még mindig létezik. A dolog azonban ennél bonyolultabb valamivel. Anyagi alap híján, ez a vállalkozás ma épp oly kockázatos, mint amilyen indulásakor volt. Kezdetben azt reméltük, egy év elegendő lesz a lap anyagi fedezetének megteremtésére — ma még mindig itt tartunk: reménykedünk.

Olvasóink bizonyára komolytalannak tartanak bennünket, hiszen két számmal korábban még azzal riogattuk őket, hogy itt van a — ha nem a világ, legalábbis — a MOTOLLA vége. Ehhez képest még mindig vagyunk. De

ez ne tévesszen meg senkit. Csupán néhány barátunk személyes erőfeszítéseinek köszönhetjük, hogy egyáltalán létezőnk. Ezúton szeretnénk köszönetet mondani Szekeres Zsolt-nak és Bodnár Gábornak, valamint az Osztrák Diák-szövetségnek (ÖH), a Magyar Baráti Községnek és végül, de nem utolsósorban a Hungarian Human Rights Foundation-nek, továbbá mindazoknak, akik a Motolla Baráti Köre tagjaiként támogatnak bennünket. Egy év múlva talán nem csak némi múltunk és kevéske jelenünk, hanem jövőnk is lesz.

MOTOLLA

Bécsben, a román turisztikai hivatal előtt, igazi bulldózer lapított szét egy kartonokból felépített hamis falut. November 15-én világszerte tüntettek a Ceausescu-rezsim ellen. Beszámoló a 3. oldalon

„Nem akarok olyan országban élni, ahol a törvény csak a Colát védi.“

A FIDESZ nem vállalja azt az állam-monopóliumot amelyik a politikai, gazdasági és szellemi csődért felelős. Viszont elvárna a „valódi“ parlamenti demokráciát, a többpárt rendszert, a Varsói Szerződéshez való tartozás nyilvános megvitatását és a szabad sajtót! Ezen túlmenően tévkenyen vesznek részt a kisebbségek védelmében, a nagymarosi erőmű tervének reménytelen meghúzásában. Egyértelműen állást foglaltak a társadalmi önszerveződés folyamata mellett s ki is vették részüket abban. Ez volt a helyzet kongresszusuk első része után, melyet október 1 – 2-án tartottak Budapesten.

Elfogadták a Szervezeti és Működési Szabályzatot (SZMSZ), amely a FIDESZ struktúráját, a döntéshozatalt és a vezetőség megválasztásának rendjét szabályozza. Eszerint a végleges választmány 13 tagból áll. Hat tagját a FIDESZ-Tanács — a FIDESZ-csoportok tanácsa — választja

meg, a többi pedig a FIDESZ kongresszusára.

Az új választmány egy nemzetközi sajtókonferencia keretében mutatkozott be november 20-án. Fodor Gábor, Deutsch Tamás, Rockenbauer Zoltán, Orbán Viktor, Molnár Péter, Kövér László, Hegedüs István (a választmány tagjai) és Széchenyi Mihály (a FIDESZ-hírek új főszerkesztője) összegezték a kongresszus eredményeit és a FIDESZ jelenlegi helyzetét.

Deutsch Tamás kifejtette, hogy a programtervezet, az eredeti 24 oldalas javaslat helyett „egy rövidebb elvi megállapodást tartalmaz, mely a legtagabb elvi keret adja a FIDESZ-nek.“ Ezzel azt szeretnék elérni, hogy minél szélesebb kör számára biztosítsa az identitásvállalás lehetőségét. Tervük szerint a konkrétumokat a havonta tartandó összejöveteleiken

folytatás a 6. oldalon

A jó hatalom

Kádár Jánosnak hosszú út kellett megtennie ahhoz, hogy a forradalom véreskezű pribékjéből mindenki Jani bácsijává nőjje ki magát. Emlékszem, már kisiskolás koromban is azzal riogattak a felnőttek, hogy az oroszok nem tűrik a végtelenségig Jani bácsink renitenskedéseit. Addigra majd mindenki elfeledte, hogy szeretett vezetőnk éppen nekik, az ő tankjaiknak köszönhette hatalmát. Kádár politikai bölcsességét dicséri, hogy sikerült konszenzust teremtenie (más kérdés, hogy meglehetősen ingátog) és uralmát is a legitimitás messzefénylő mázával vonta be azáltal, hogy — a közhiedelem szerint — ő az egyetlen, akit a moszkvai vezetés hajlandó megtűrni. (Megint csak más kérdés, hogy távozásával tekintélyes méretű csődtömeg szakadt utódai nyakába.)

S ahogy az lenni szokott, legalábbis Európának ezen a táján, a reform visszavonásáért, a fokozódó gazdasági nehézségekért és egyéb bajokért, pestiesen szólva, végül mégis ő vitte el a balhét. Ahogyan annak idején azzal magyarázták a válság letagadhatatlan tüneteit, hogy a jó Kádárnak rossz (gonosz, semmirekellő) apparátusa van, manapság, amikor az egykori apparátus (egy része) urálja a hont, Kádárból és apparátusának másik részéből csináltak bűnbakot.

Persze távoliak még azok a boldog idők, amikor Grószból Karsci bá' lesz, egyelőre grószkarsci ő, és semmi több. De nem is igyekszik a jólelkűen barátságos cár atyuska szerepében tetszelegni. A jelek szerint egyelőre szimpatikusabb neki a parlamenti diktatúra délamerikai avagy délkelet-ázsiai modellje. Elve: ma beszélhetsz, holnap majd megvernek a rendőrök. Hatalmának ingatag voltát mi sem jelezne jobban annál a módnál, ahogyan igyekszik beleélni magát a pragmatikus, keménykezű és magabiztos politikusi szerepébe. Egyelőre nem érezheti magát teljes biztonságban a vezetésen belül, ugyanakkor a magyar társadalomnak is fogtán van a türelme, bár a közvéleménykutató intézet felmérései szerint, Pozsgay után még így is a második legnépszerűbb politikus Magyarországon. (A közvéleménykutató intézet munkája amúgy Pozsgaynak van alárendelve) Másfél évig volt miniszterelnök, félve a párt vezetője Grósz Károly. Az eltelt idő alatt azonban, számomra ide vagy oda, nem sokat tett a magyar gazdaság és társadalom megújulásáért. Addig is nyugodtan szidalmazhatja a „korábbi vezetést“, értsd: Kádárt, szerényen elhallgatva azt, hogy annak ő is részese, alakítója volt.

Róbert Gida

A TARTALOMBÓL:

Súlypont: cserkész
Interjú: Dorin Tudoran
Álombrigád — Jeles András
filme
Könyvek reinkarnációja
A november 15-i tüntetések

CONTENTS:

Scouting
Interview: Dorin Tudoran
Álombrigád — a movie by
András Jeles
Reinkarnation of books
November 15th: world protest

Diese Ausgabe enthält die kulturelle
Beilage *Körvonalek*.

Mi van a számlán?

„Demokratának lenni mindenekelőtt annyit tesz, mint nem félni.“ Ha Bibó Istvánnak igaza van, nem lehetek demokrata, mint ahogy a magyar társadalom többsége sem lehet az. Persze nem a más véleményűektől félünk, nem a más nyelvűektől és a más fajúaktól, hanem a rendőrterrorától, a nyomortól és a hatalom embertelen nyelvétől, hazugságaitól. Grósz nyilatkozata, miszerint ki fogják fizetni a számla rájuk eső részét, elgondolkodtató, és megerősít bennünket abban a hitünkben, hogy a hatalom nem tudja mit beszél.

Ha a párt és a kormány számlát emleget, bizonyára abban az illúzióban ringatja magát, hogy még mindig fizetőképessé, és fogalma sincs róla, mennyi lesz a csehhez az elmúlt néhány hónap dárídói után. Elsősorban azt bizonyította be, hogy

minden nyilatkozat, tüntetés-engedélyezés, hivatalos szónoklat ellenére sem hajlandó bármit is tenni a határon túl élő magyarságért. Grósz ma már nyíltan beszél arról — igaz, tudomásom szerint csak külföldön — hogy a romániai magyarság ügyében senki-

től sem várhat segítséget, hiszen a román rezsimet hivatalosan csak Ausztria és az NSZK ítélte el. Így Magyarország, szövetséges híján, továbbra is a folyosói diplomácia eszközeihez kénytelen folyamodni.

Ne is kutassuk a nyilatkozat logikai alapzatait, hiszen Arad óta nyilvánvaló, hogy a hivatalos Magyarország a falazás módszerét választotta, s így Románia egyetlen igazi szövetségese lett. Arról, hogy a magyar vezetés nem Románia szenvedő társadalmával, hanem a népgyilkos diktatúrával szolidáris, legújabbban a brassói tüntetés évfordulójáról megemlékező békés tömeg ellen bevetett, gumibotzó, öregemberek kalapját röhögve lepöckölő, motorkerékpárjaikon a tüntetők közé hajtató rendőrei tesznek tanúbizonyságot. (Ez persze nem

csupán az ő felelősségük kérdéséveti föl, hanem azokét is, akik vendégül látják országukban a demokráciát és az emberi jogokat szajkózó magyar hatalom képviselőit.)

Felelősség és számla kérdése merül fel az 1956-tal kapcsolatos állásfoglalásokban is. Ma kegyet gyakorolnak a kivégzettek eltemetésének ígéretével, de a vezetés nem hajlandó az események „újraértékelésére“, így a stalinizmus örökösének tekintheti magát. Annak tekinteti őt a magyar társadalom, s ezáltal az elmúlt néhány évtized bűnei közül is jónéhány tétel marad a számlán, így az 1956-ban lemészárolt fegyvertelen felvonulók, a névtelen kivégzettek.

A friss tételek közül kétségtelenül a

folytatás a 2. oldalon

(z)Avar a Parlamentben

Izgatottan nézte az ország a Bős-Nagymaros ügyben zajlott parlamenti vitát és szavazást. Sokan — és sokak szerint a többség — a megépítést felfüggesztő független és elkötelezett frakciónak drukolt.

Az erőviszonyok és így a döntés egy percig sem volt kétséges. Annál is kevésbé, mert Maróthy László miniszter, a téma előadója kiegyensúlyozott hangot ütött meg és fellépésétől egyébként sem lehetett megtagadni némi ügyes és szimpatikus gráciát.

Az *elkötelezett* Szentágotthayék szigorúan elvi és kizárólag Bős-Nagymaros ügyére koncentrált álláspontja, önmagában véve, igazi vitára még aligha adott volna alkalmat. Nem így a *független* Király Zoltán — és parlamenti csoportjának — állásfoglalása, mely mély és szövevényes, általános politikai bírálatokat is tartalmazott; egyetemlegesen is korholólag *utalva* a kommunista rezsim negyven esztendő csödpolitikájára.

Ami e glosszát megírta velem, mégsem Király képviselő dicséretes teljesítménye, hanem csoportja egy tagjáé, Avar István színművésze. Avarról már rég tudni illett, hogy a párt mindenkor politikájának készsége és kritikátlan bajnoka. Eddig — e

tekintetben — mindössze két dolognak volt híján: az *elveknek* és a *tisztelességnek*. Bár olykor nem riadt vissza némi morálmázu demagógiától (persze lehet, hogy erre is csak mások unszolására vetemedett). De hát az ilyesmi Magyarországon azért már rég nem téveszt meg senkit.

Nagy meglepetéssel látta tehát a hon a Király-csoportban Avar, de a csodálkozás alig tartott tovább pár pillanatnál. A kiváló férfiú mindjárt az elején kiesett szerepéből, mihelyt személyesen is vállalnia kellett — s immáron nem csak négy szemkört, folyosói beszélgetésekben — a kormányval szembeni álláspontot. Majd a szavazás első döntőbb pillanatában — még a Kossuth Rádió által is hivatásnak minősített mellébeszélés után, lapos jellemét lapos pillantásokkal egyértelműsítve — átvált az egyelőre erősebbnek bizonyult elvtársai táborába. A Király-frakció ellenállása ez után persze csak rövid ideig tarthatta magát.

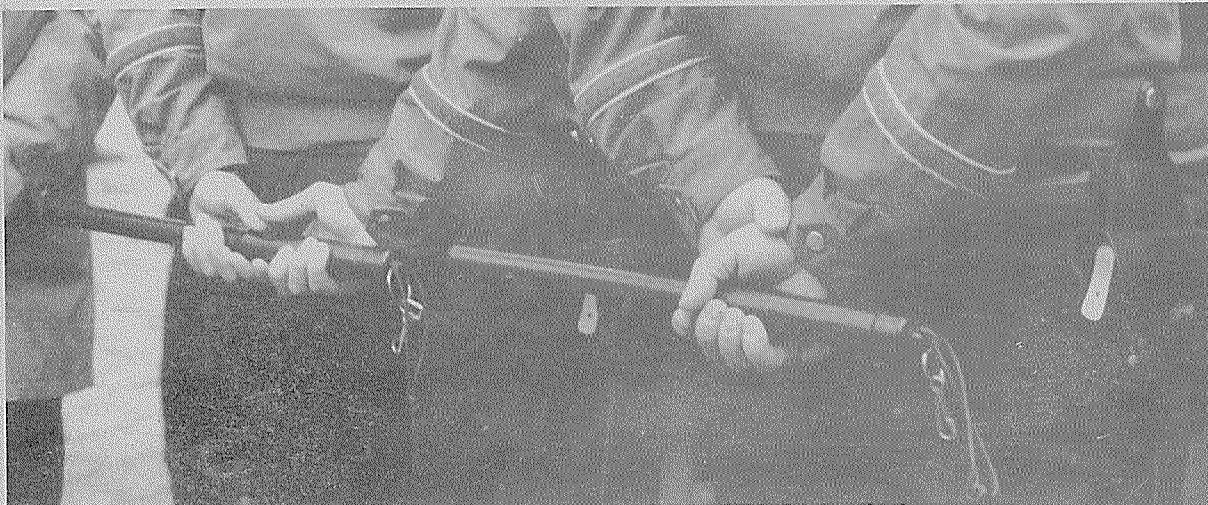
Gyakori szövegek tárgya mostanság

a parlamenti kultúra kiművelése az általános politikai művelődés keretein belül. Gyakorta marasztalják el a képviselőket a parlamenti jártasság hiányában — és nem igazságtalanul, amint azt az igen szimpatikus Király Zoltán csetlései-botlásai is bizonyítanak.

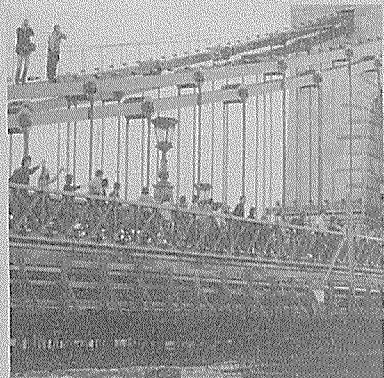
De ezenközben nem feledkezhetünk meg a választók ebbéli — s az etikával megtoldott — „műveltségéről“, más szóval *felelősségéről* sem. Arról a joggal elvárható igényességről, hogy morális érzék nélküli egyéneket — ahogy az angol találóan hívja: *moral insanity*-ket — ne juttassanak be a haza házába!

Avar István színművész politikai hajlamai e tekintetben engem nem érdekelnek, és nem is érdekeselek. Felőlem lehet kommunista, vagy annak az ellenkezője (ami nagyon is elképzelhető, ha változik a rendszer). De társainak cserbenhagyása, a Parlament efféle megszegése, egy valamirevaló demokráciában már rég az etikai bizottság kezére juttatva volna az ilyen embert. Ha erre a magyar országgyűlés ma még nem képes, akkor etikai bizottság híján legalább maguk a választók állítsák félre.

Knopp Éva Márta, Budapest

1988. október 23, vasárnap délelőtti: promenád

A SZÁMLA folytatás az 1. oldalról

nagymarosi erőmű a legnagyobb. A magyar demokrácia botránya, hogy az az országgyűlés, amelyik a nyomor és kiszolgáltatottság mellett most az országhatárok elidegenítését is megszavazta, még mindig a helyén van, ahelyett, hogy átengedné helyét a követelt alkotmányozó nemzetgyűlésnek.

Amikor a romániai magyarságot cserbenhagyó, a csehszlovákiai magyarságot nyilatkozataival kijátszó, még nyomorultabb helyzetbe kergető vezetés feje abba az Ausztriába megy előnyös gazdasági szerződéseket kötni, amelynek hasznára évtizedekre vetheti vissza a magyar gazdaságot, nem mulasztja el bejelenteni a burgenlandi magyarság vezetőinek, hogy a nemzetiségi kérdés Ausztria belügye. Csak mellékesen jegyezném meg, hogy ebben a nagy osztrák-magyar szerelemben Ausztria számára a Monarchia visszaállítására volna a méltó büntetés. Így ugyanis visszaszállna a fejére mindaz, ami a vele kötött szerződés nyomán a magyarokat boldogítja majd a jövőben.

A számla újabb tétele az erdélyi menekültek ügye. Sokak szerint Magyarország éppúgy bűnei álcázására használja fel a nemzetiségi kérdést mint Románia. Miközben

egyre tilosabb az Erdély melletti rokonszeny nyilvánítás, hallgatásukkal támogatják az idegenellenes hangulatot. Magyarország-szeretelőlátogatják, hogy hány menekültet kell eltartanunk, arról azonban hallgat a sajtó, hogy a frissen jöttek, nagyjából fiatal, erős emberek, nem eltartottjai, hanem potenciális eltartói az előregedett, csökkenő lélekszámú társadalomnak.

Persze, vannak azért nemzeti jogaink. A Politikai Bizottság ma a sajtószabadság követelményeiről, a demokrácia nemzetiségéről nyilvánításáról beszél, s e kérdésekben úgy ad tanácsokat a kormánynak, mintha mindez a saját találmánya volna. Néhány röpgyűléssel nem lehet azonban behozni az évtizedes késést.

A hatalom fizetni akar. Kétségtelen, valami pénztárcafélt kitett már az asztalra, de még mindig nem lehet tudni, mire készül a vendég. A legszerencsésebb talán az lenne, ha fizetés nélkül meglépne. De nem: úgy látszik, megpróbál csálni, letagad néhány kört, s a pincér háta mögött még belenyúl az üvegbe. Valószínű, hogy még rendel is néhány rúndot. És az sem kizárt, hogy elegánsan zsebébe csúsztatja bukszáját és elveszi a parabellumot.

Szamoszegi Gusztáv

Egy betiltott megemlékezés háttér

A Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság, a FIDESZ, a Magyar Demokrata Fórum, a Szabad Kezdeményezések Hálózata és a Történelmi Igazságtétel Bizottság október 23-án, vasárnap délelőtti csöndes felvonulást szerveznek az 1956-os forradalom emlékére. Mindenki tűzzön ki nemzeti színű kokárdát és hozzon egy szál virágot. Transzparenst ne hozzatok. . . (röplap szöveg)

Az előzetes megbeszéléseken a szervezetek azon az állásponton voltak, hogy mindenképpen megtartják a megemlékezést. 19-én a szervezők képviselői bejelentették a felvonulást, amit a Budapesti Rendőrfőkapitányság tudomásul vett. Péntek délelőtti azonban behívták őket, és egy magasrangú rendőr közölte, hogy:

... A Budapesti Rendőrfőkapitányság semmilyen nyilvános utcai gyülekezést, felvonulást, tüntetést nem engedélyez. . .

Péntek délután találkoztak a résztvevő szervezetek képviselői, hogy megbeszéljék további teendőiket. Az első szavazás eredménye 3:2 volt a visszalépés mellett. Ez ellen foglalt állást a FIDESZ és a Szabad Kezdeményezések Hálózata. A következő

KÉNYSZERPÁLYÁN?

A magyar cserkészmozgalom eddig kétszer került kényszerpályára: először akkor, amikor — részben politikai okokból — a Baden-Powell által meghirdetett gentleman-erények helyett, a népi nemzeti hagyományok ápolása került előtérbe. Másodszor pedig akkor, amikor Magyarországon betiltották. A kényszerpálya nem föltétlenül jelentett negatívumot: az

Vasárnap este: színház

emigrációba kényszerített cserkészet éppen e hagyományápolás révén tölthetett be jelentős szerepet a nyugati magyarság életében.

Ami a hivatalos Magyarország és a cserkészet mai viszonyát illeti, a jelek szerint új szelek fújdognak. Grószról kiderült, hogy maga is cserkész volt, s igen sajnálja, hogy az öregcserkész kort már nem cserkészként érte meg. Ám bizonyos nem ez a legfontosabb oka annak, hogy, ha nem is teljesen hivatalosan, de újjáalakult a magyarországi cserkész szövetség.

Ám még újjá sem alakult igazán, a kívülállóban máris kételyek támadtak. Ezek közül talán kettő érdemel említést. Az egyik: a magyarországi cserkészet újjáéledésének főbb szerepeit az egykori cserkészek magukra osztották ki az. Ez önmagában nem is lenne baj, hiszen a magamfajta fiataloknak nem sok kontaktusuk lehetett a mozgalommal. Néha mégis úgy tűnik, ezek a tiszteletreméltó urak megfélemlenek arról, hogy a cserkészet a cserkészért és nem az öregcserkészért van. Ennél azonban fontosabb a második számú kétely. Jelesül az, hogy az amúgy is nacionalista indulatoktól fűtött országban, a hagyományos cserkész morál értékei helyett, minden jel szerint a „mélymagyar“ népiesség hevületét kívánják preferálni, a regős cserkészek nyomdokain.

Talán nem így kellene. Nehogy ez legyen a harmadik kényszerpálya. . .

Súlypont cserkészet a 4. oldalon

„A pár száz rendőr már többnyire csak a bábáskodó turistákat oszlathatta fel.“

Tüntetések Budapesten

1988. szeptember 12-én tüntetés a Bős-Nagymaros-i vízierőmű ellen.

1988. október 23-án — a feloszlátás előtt.

Fotók: Nagy Piroska

tenni a szavahihetőséget. A FIDESZ képviselői az előbbi változatot támogatták, ám végül úgy döntöttek, hogy értelmetlen a konfrontáció. Megfogalmaztak tehát egy közleményt, amely az otthonmaradásra szólít fel.

... Szombat éjjel nem tudtam aludni, mert rájöttem, hogy ez egy rossz döntés volt. A politikai higiéniahoz hozzátartozik, hogy el kell ismernünk hibáinkat: álláspontunkat az utolsó pillanatban változtattuk meg. (A FIDESZ Ideiglenes Választmányának tagja).

A felszólítás ellenére, másnap több százan gyűltek össze és a rendőrségi erődemonstrációtól cseppet sem zavartatva, végigsétáltak a Belvárosban, hogy — a többi helyszín hermetikus lezárása miatt — végül is a Vörösmarty téren helyezték el az emlékező virágait. A Váci utcát megszálló pár száz rendőr már többnyire csak a bábáskodó turistákat oszlathatta fel, az ő fényképezőgépeikből téphette ki a filmet — nem kis felháborodást kelteve.

... A Főváros néhány pontján kisebb csoportok gyülekeztek — körülbelül 80-100 személy amelyek azonban a rendőrségi felszólításnak eleget téve, feloszlottak. (Magyar Hírlap, október 24.)

Végül tehát minden jóra fordult: erőszak nem, csak erőfitogtatás volt, a megemlékezni akarók megemlékeztek, a rendőrök örködték. . .

A meghirdető szervezeteket azonban komoly támadások érték a döntés visszavonása miatt. Az egymás iránti bizalomnak sem használt, hogy nem sikerült közösen megoldást találni. . .

... Nem szabad engednünk a szálamitaktikának, folytatni kell a koalíciót, de tisztázni kell bizonyos alapelveket. . . (A FIDESZ Ideiglenes Választmányának tagja).

Láng Vince

A ROMÁN TÖRTÉNETFELFOGÁS MÍTIKUS FORRÁSAI

„A román történelem megszűnt létezni – mondotta nemrég Washingtonban egyik román barátom. Csak most kezd igazán valósággá válni számotokra – válaszoltam neki, némileg Hemingway tömondatos bölcsködéseinek modorában. Felelősségként, s nem mások ajándékaként. De nem irigyellek érte.“ Nem tudom, barátom mennyit is értett e diskurzusból, egyvalami azonban számomra világossá vált: a történelmi felelősség nem vállalása nem történelmen kívüli esemény, és nem is a véletlenek játéka. Annál is kevésbé, mert a román történelem európai furcsaságai nem ma keletkeztek és nem is csak a közelmúlt hozadékai.

Ha jól meggondoljuk, a mai román történetfelfogás három „élményforrás“ bővületében él. Az egyik az oly sokat emlegetett dáko-római kontinuitás hipotézise. A másik Erdély megszerzése 1918-ban, a harmadik pedig a második világháború lezárása és a kommunisták hatalomra kerülése 1944-et követően. Mint látható, e hármasságból kettő olyan történelmi tényekhez, vagy feltételezésekhez kötődik, melyek közel sem újkeletűek. Mégis, kortárs vegetálásuk, megjelenésük e 20. századi hétköznapiakban új és különös hangsúlyokkal egészült ki, illetve módosult, melyeket még jellemzőbbé fokoztak a Ceausescu-rezsim szélsőségei. S

ha a valódi román történelmet akarjuk tettenérni, akkor indokolt szám-bavenni azokat az ideológiai módosulásokat, melyek révén Ceausescu és történései e valóságot irányítani igyekeznek.

A dáko-római kontinuitás elmélete a nemzetétférfalódás korai szakaszának mítikus játéka, melyet egy igen művelt bizantinológus, Nicolae Iorga vértetett fel – még a század elején – némi tudományos veretel. Azóta ez az elv „minden románok“ egyesítő ideológiájaként, ha kell, hol honvédő, hol legitimista, hol pedig imperialista felhangokkal működik. A iorgai elemeket Ceausescu szinte teljes egészében átvették. Majd, a keleti despotizmus államvezetési stílusának példáját követve, ki is egészítették a *centralizált dáko állam* mítikus, és persze a társadalmi terrort és a jelenlegi egyszemélyi vezetést legitimáló előképével.

S hogy a román őstörténetet milyen mértékben és milyen bohózatserűen határozzák meg a napi politika elemei, arra egy további példa az 1973-as fordulat, mely – egy iráni, Reza Pahlavi sahnál tett látogatás nyomán – még távolabbra tolt ki a román előtörténet konkrét folyamatát. „Tényszerűen“ – ahogy állítják és hiszik – legalább 5000 évre visszamenően; „dokumentálhatóan“ pedig az első központosított géta-dák

állam megalapításának évéig, i.e. 70-ig. Egykori helyszíni beszámolók szerint, az iráni látogatáson Ceausescut lenyűgözte a több ezer éves múlt helyi tisztelete és hétköznapi jelenléte. S még valami: a dinasztikus aspirációk, melyeknek tápot és – legalábbis a sah és Ceausescu közös reményeiben – igazolást adott „a múlt homályába vesző nemzeti-dinasztikus történelem“.

A román nacionalizmus múlt század századeleji mítosza, a dáko-római kontinuitás, tehát két újabb dimenzióval egészült ki: a „centralizált“ állam képében jelentkező keleties despotizmussal és a dinasztiaelvvel, mely a Ceausescu nevet lenne hivatva életben tartani az állam élén az eljövendő századokban is. És forrásait e meghatározó jellegű kiegészülésnek, részben Mao Kínájában és Kim Ir Szen Koreájában, valamint a megboldogult sah Iránjában kell keresni.

Hasonló a helyzet Erdély megszerzésével. Az Antant oldalán háborúba lépő Románia, szintisza magyar-lakta vidékeket is megszállt, messze a történelmi Erdély határain túl. A román közszellem ebben az aktusban persze annak a történelmi folyamatnak a lezárását látta, mely – a népi-nemzeti mítoszból, mint dáko és római örökség fogalmazódott meg. Ceausescu ezt is átvették, majd bizonyos fokig tovább bővítették,

mintegy világpolitikai jelentőséget adva Erdély bekebelezésének. Az indoklás szerint: Nagy Románia létrejötte nem csak egy őstörténelmi örökség jogos megszerzésének aktu-saként, de egyben olyan történelmi fejleményként is értékelhető, mely az országnak Kelet-Európában – az első világháborúban végbevitt tettei alapján – különös, sőt „hegemón“ előjogokat biztosít. Érdemes számolnunk ezzel a mentalitással, valahányszor a bukaresti politika nemzeti arroganciájával találkozunk. Románia ugyanis a *győztes* előjogait vindikálta egykor; s ezekkel az előjogokkal alakítja napi politikáját ma is, lett legyen szó akár magyar-román konfliktusról, akár nemzetközi „békepolitikáról“.

S nem kevésbé e „tanulásokra“ vezethető vissza 1944, a második világháborúból való kiugrás bukaresti kultusza is. Az ottani történetírásban – mondanom sem kell – szintén a nemzetgeneráló mítikus eszmiség fontos tényként értékelik ezt az aktust, mely jelentőségével elhomályosítja a világháború nem egy fegyvertényét. Ezért kesereg például Ceausescu öccse egyik „tudományos elemzésében“ azon, hogy a normandiai partraszállásnak és Párizs felszabadulásának mily érdemtelenül nagyobb jelentőséget tulajdonít a hálátlan utókor. Az efféle megfogalmazásokban persze talán a Kommunista Párt legitimációs erőfeszítése játsza a legfőbb szerepet. Az a törekvés, hogy a nemzet szemében ellensúlyozni tudja az 1918-as országgyarapítást melyet a „Királyi Romá-

nia“ vívott Erdélyért s hogy mintegy a párt kizárólagos műveként tálalva a 44-es kiugrást és világméretűvé nagyítva annak – önmagában véve egyáltalán nem csekély – voltát, újabb érvekkel támassza alá Románia kelet-európai „hegemón“ előjogait.

A romániai történetírás mai komolytalansága – s az eszmék, indulatok és öntudatok vele járó zavara –, következmény és forrás egyben. Következménye egy olyan politikai alulfejlettségnek, mely lassanként *példátlanul* kezd válni Kelet-Európában. De félt, hogy adott feltételek mellett azért még *példamutatóvá* is válhat. Egyben gerjesztő elem is. Az önkényuralom önbizalmának belső erőforrása, amely a környező népek lebecsülésén és a velük szembeni kalandorpolitikán tanulta ki azt a társadalmi gyakorlatot, mely – fiókimperializmusával és hatalmi felelőtlenségével – egyre inkább az egész kontinens biztonságát veszélyezteti. Viszont azt is látnunk kell, hogy mindez nem újkeletű fejlemény, hanem a *román történelem immanens lehetősége*. És az is marad, amíg belső romániai biztosítékok nem garantálják az ottani intézmények, és a politika állandó kontrollját. Mindaddig az ország és az egyetemes emberi fejlődés „gyenge láncszeme“ és kultúránk fennmaradásának eleven kockázata marad. És időnként annak megfontolására kell készítenie bennünket, hogy valóban rábízható-e erre az országra kétmillió nem-román – ottani értelmezésben: gyűlölt idegen – sorsának intézése, formálása? Vagy pedig nem.

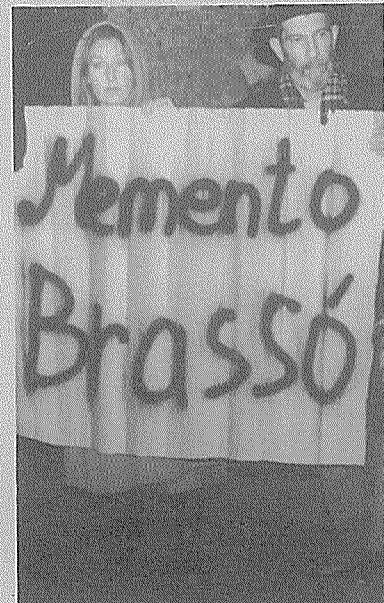
Bécs

November 15-én, világszerte tüntettek a brassói lázadás egy éves évfordulója alkalmából. Több tízezer ember vett részt a tiltakozási akciókon. A *MOTOLLA* is aktívan részt vett a tüntetések megszervezésében Münchenben és Bécsben.

Münchenben katolikus mise után fátylasmenetben majdnem ezer ember vonult a városháza elé, magyarok, románok és németek együtt. Bécsben, a román turisztikai hivatal előtt, igazi bulldózer lapított szét egy kartonokból felépített hamis falut. Az esti tüntetésen 1500-an vettek részt. További tüntetések voltak New Yorkban, Los Angelesben, Torontóban, Ottawában, Montréalban, Columbus (Ohio)-ban, Caracasban, és Strasbourghban, az Európai Parlament előtt, továbbá Brüsszelben, Londonban és Párizsban. Négy kontinensen, összesen 24 tiltakozó akciót tartottak.

Minden bizonnyal nem válik a magyar politika dicsőségére, hogy Budapest volt az egyetlen olyan helyszín, ahol a rendőrség nem védte a tüntetőket, ahogyan azt ilyenkor szokás, hanem verte őket.

Budapest

Bécs

Budapest

München

Levél Kampány

Már többször előfordult, hogy egy nyugati újságban vagy folyóiratban olyan cikket találtam, amely torzképet festett a magyarságról. Mi a teendő ilyenkor, azok számára, akik fölismerik a tévedést?

Először is **válaszoljunk** minél előbb a cikkre, mert a késői válasz nem hatásos. A cikk írója és az olvasó is felejt. Ezért próbáljunk körülbelül egy-két héten belül válaszolni.

Nagyon fontos a stílus. A kivételt nem ismerő szabály az, hogy udvariasan. Hatásosabb, ha a tényekre hivatkozunk, a szemtelen megjegyzések mellőzésével. Amiben nem vagyunk biztosak, nézzünk utána.

Kinek címezzük levelünket?

Nyilvánvalóan az újság illetve a folyóirat felelős kiadójának, hiszen ő hozza a fontos döntéseket. Remélhetőleg továbbítja válaszukat a cikk írójának.

Válaszunk **ne legyen hosszú**, mert a hosszabb levelet nem olvassák el vagy nehezebben értik meg a lényegét. A legtöbb esetben elég **egy oldal**.

Lényeges, hogy minél többen írjunk levelet. Az viszont fontos, hogy mindenki saját levelet fogalmazzon.

Lényegében azt mondhatjuk, hogy komolyabb nyugati lapkiadóját igenis érdekli az olvasóközönség kritikája. Ha látja, hogy többen nem értenek vele egyet, akkor nagyon is elképzelhető, hogy módosít álláspontját, vagy tán meg is változtatja azt. Nem szabad **meghátalni** az első kudarcok után. *Latkóczy László, New York*

KIÁLTÓ SZÓ

Több év után újra van szabad sajtója az erdélyi magyarságnak. Nem hivatalos sajtó, hanem földalatti, melyet nap nap után olyan emberek írnak és terjesztenek, akik otthonaikban nem tarthatnak írógépet, akik papírhoz sem juthatnak, még kevésbé információkhoz.

Mégis megjelent és megjelenik a *Kiáltó Szó*. Hírül hozza számunkra, hogy Romániában emberek százai és ezrei nem adják fel az európai reményt. Hírül hozza azt, hogy veszélyben vannak, s hogy ez a veszély ma még csak lelkiismereteket és emberi otthonokat dúl szét, de holnap talán a kontinens békéjét veszélyezteti majd.

Segítségre van szükségük. Elsősorban emberi szóra, figyelemre, megértésre. Szükségét látják mindannak, ami majdnem mindenki számára egyébként természetes: hogy egyenlők lehessenek másokkal. És szabadok. Segítsük őket úgy, hogy baráti köröket hozunk létre szerette a nagyvilágban.

A *Kiáltó Szó* nem csak illegális kiadvány. De a legújabb magyar folyóirat is. Szerzői, szerkesztői nem kérték engedélyt a megjelentetéshez. Szerzői és szerkesztői az életüket kockáztatják minden soráért, minden betűjéért. Hitelessége ezért valódi, ezért szép, ezért igaz. Figyelmünknel többet érdemel. Méltóságunkban osztozni kíván. Magyarságunktól többet vár. Helyet kér életünkben. Kiáltó szó és nem több. De ezt a szót meg kell hallani!

Erdélyi Barátai, GRAZ

Áraink

Előfizetés egy évre (4 szám)
DM 20/ÖS 140, diákoknak kedvezményes áron DM 12/ÖS 80.
Tengerentúl: évente US \$ 20, diákoknak US \$ 12.

Cserkészpark

Fiatalkorú cserkészvezetők megalakították a Magyar Cserkészpark Egyesületet, azzal a céllal, hogy egy cserkészparkot létesítsenek és fenntartsanak. További tájékoztatást az alábbi címen lehet kérni:
Magyar Cserkészpark Egyesület
Bülowstr. 32, D-8000 München 80

Piarista iskolákban tanult éregdiákok összefogására **számítógépes adatbank** készül!
Név, cím, telefonszám, piarista iskola helye, ott eltöltött évszámai, valamint bármilyen egyéb hasznosnak tűnő (pd. foglalkozás) információt kérnek beküldeni. E felhívás továbbítására buzdítom az olvasókat. **Consolidated Piarist Alumni Register** c/o Gábor László, Carabelligasse 46, A-1210 Wien, Austria.

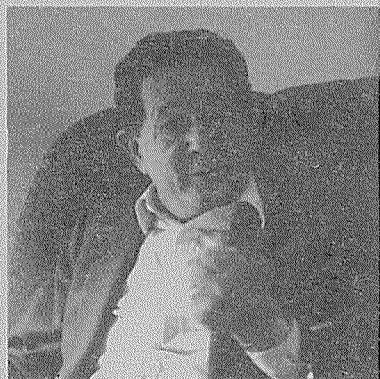
„Aki cserkészvezető, az nem egészen normális!”

MOTOLLA: 1945-ben megalakult a Magyar Cserkészszövetség nyugaton. Először Európában, a későbbiekben pedig áttelepült az Egyesült Államokba, ahol a mai napig működik. A legnagyobb magyar ifjúsági szervezetnek számít nyugaton, amiben 6000 cserkész vesz részt öt területbe osztva (Európa, Dél-Amerika, Észak-Amerika, Ausztrália és Kanada). Az eltelt 43 év távlatából, hogyan ítéled meg a cserkészet szerepét és fontosságát az emigráción belül?

Bodnár Gábor: Ilyenkor romantikusan azt szoktuk mondani, hogy baraktáborokban, ázva, fázza, sárosan és eszközök nélkül kezdtük. A szülők hálások voltak érte. Valaki törődött gyermekeikkel, hiszen számukra még a mindennapi kenyeret is nehéz volt előteremteni. Mondhatjuk, hogy a zérus helyzetből indultunk.

Megszállási zónákban élt akkor a magyarság. Az angoloknál volt a legkellemesebb. A franciáknál még jobb volt. Az akkori vezénylő tábornokuk, Bethouard tábornok, úgy úszta meg a hadifogságot, hogy Vasváry tábornok, saját kocsijával hozta ki őt és családját a németek által akkor már okkupált Jugoszláviából.

A legrosszabb az amerikai zóna volt. Nem voltak tisztában a helyzettel, ellenségesek is voltak a magyarokkal szemben. Tilos volt minden gyülekezés, szervezkedés, csak a papok jelenhettek meg istentiszteleteket tartani. Így történt meg, hogy amikor egyszer táborozni indultunk, a gyülekezőhelyen — a Pfarrkirchen-i vasútállomáson — megjelent egy rabszállító kocsis, amelyikből egy őrmester ezekkel a szavakkal hajolt ki: *come on buddy, 've a seat*. Bevitte a katonai kormányzóságra. Oda állított egy őrnagy elé, aki kérdezte: *maguk mit csinálnak*. — *Cserkészkedünk* — feleltem. — *Tudja, hogy ez tilos?* — *Igen, tudom. Értse meg, hogy a gyerekek nem rohadhatnak állandóan a barakkokban. Az őrnagy így folytatta: ezt már évek óta tudjuk és nem szólunk. De most baj van: Maguk kommunista ifjúságot nevelnek. Ámuldozva kérdeztem, hogy mire alapozza ezt az ostobaságot. Erre megkérdezte, hogy hívják ezt a cserkészcsapatot? — Ez a Rákóczi csapat.*

— feleltem. — Na látja, ez a Rákosi a mostani miniszterelnök Magyarországon!

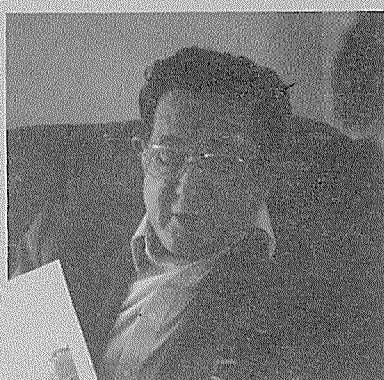
Összetévesztették Rákóczit Rákosi-val! Ilyen körülmények között alakult meg az első cserkészcsapatok 1946-ban. 1950-ben már több mint harminc cserkészcsapat működött Bajorországban és Ausztriában. A cserkészek létszáma megközelítette a háromezretet.

Igyekeztünk minden nagyobb gyerekből vezetőt képezni. Volt olyan esztendő amikor öt vezetőképző tábort is rendeztünk. Biztos voltam benne, hogy nem felesleges ez a fáradozás. Így jutottak fiatal vezetők minden országba. És munkához láttak. Ez volt a külföldi magyar cserkészet igazi fénykora.

MOTOLLA: Honnan, miből merítettetek erőt?

Magamat nem számítva a Magyar Cserkészszövetség akkori vezetői közül egy sem töltötte még be a húsz évét. Fogadalmat tettek, hogy a cserkészet révén, egy életen át fogják szolgálni magyarságukat — ők voltak a *Hontalan Sasok*.

A tengerentúl először Braziliában és Venezuelában alakultak meg a csap-

patok, aztán Argentína majd Ausztrália követte őket. Az ötvenes évek elején indult meg az amerikai kíváncsi. A vége az lett, hogy az újjászervezési periódus után, már több cserkészt számoltunk mint az úgynevezett *dp-időkben* (displaced persons, a szerk.).

Nagy lendületet adtak a cserkészetnek az ötvenhatos forradalom alatt és után érkezett menekültek.

Az első nagyobb visszatekintésünk mégis így hangzott:

A sikereket bizonyító felsorolás mögött azonban súlyos problémák is meghúzódhatnak, melyek próbára teszik mozgalmunkat.

E problémák gyökere szétszórtságunk sajátos adottságaiban keresendő. Nem sejtettük, hogy az emigrációs cserkészetből eredeti hivatásán túlnövő, magyarságot megtartó intézmény alakul ki. Márpedig ez a helyzet ma, három-négy évtized múltán. Othon minden fiatal magyar nevelést kapott. Itt külföldön azonban, — igen sok esetben, — a cserkészetben való részvétel áll vagy bukik gyermekeink magyarságának megtartása.

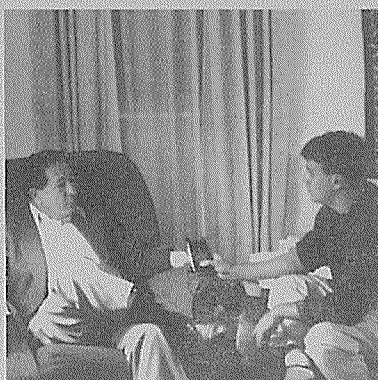
De azt is tudomásul kell vennünk, hogy a külföldön felnövő magyar ifjú-

ság, már főként látogatóként fogja Magyarországot megismerni. . .

. . . Csak azokat hívjuk magunk közé, akik tudják vállalni törvényeinket és a fogadalmunkat: Istent, Hazát és Embertársakat szolgálunk. Nem szabad túllépni a józan határokat. Amikor fiataljainkat származásukra büszke, magyarságukat nyelvben és kultúrában megőrzött emberekké formáljuk, becsületes állampolgárai kell legyenek annak az országnak is, amelyben születtek, illetve felnevelkedtek.

Az évek során számos könyvet adtunk ki. De nem csak kiadtuk, elvartuk, hogy olvassák őket és tanuljanak belőlük.

Igyekeztünk ápolni kapcsolatainkat Óriási élmény volt, amikor az 1960-as évek elején először jutottam el Dél-Amerikába. Nagy félelem élt bennem, milyennek találok azokat a fiatalokat, akik tizenhárom-tizenégy éves korukban cserkészeim voltak a németországi táborokban. Hozták a gyerekeiket. Valóság lett az álom! Azzal fejezném be ezt a gondolatmenetet, hogy idegenbe szakadt cserkészetünk változatlanul betölti azt a szerepet, azt a hivatást, amit a sors mért ki számára.

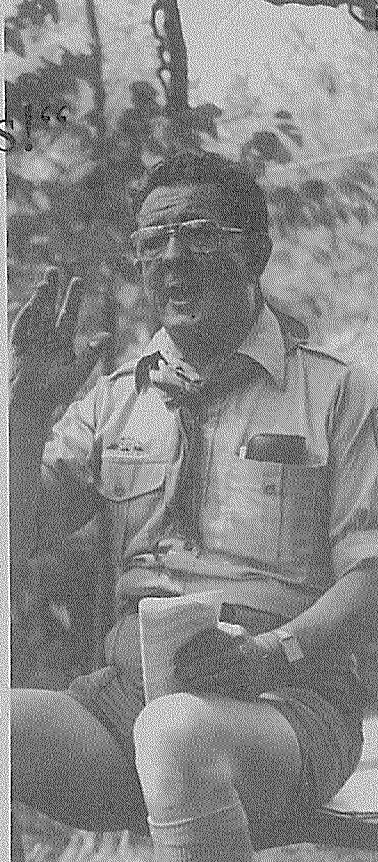

MOTOLLA: Negyven év után természetesen a körülmények is megváltoztak. A mi generációnk — a mai huszonévesek — teljesen más körülmények között nevelkedett és másfajta gondokkal kell szembenéznie. Tud-e még a cserkészet értelmes életformát nyújtani, vagyis korszerűnek tartod-e még a cserkészetet társadalmunkban? Mennyiben kellene változtatni a programon, a súlypontokon, ahhoz, hogy ki is elégítse a fiatalok igényeit?

Körülbelül minden öt-hat évben felteszem ezt a kérdést az idősebbeknek. Nem én mondom, ők mondják, hogy igen. Persze nem biztos, hogy mindig őszinte ez a válasz. Mert aki cserkészvezető az nem egészen „normális”. Azt szoktuk mondani, hogy mi vezetők ezáltal dolgozunk, de azért jó „hülyének” lenni. Vannak

akik a politikában, vagy kulturálisan szolgálnak a magyarságot. Mi az ifjúságért szolgálunk. Mindent egybevetve a gyerekek mondják azt, hogy mozgalmunk ma is korszerű.

MOTOLLA: Mi az ami korszerűvé teszi?

A hit! Ha nem hiszel benne, nem korszerű. Sokan hisznek abban, hogy amit csinálnak az jó, mert barátokra lelnek. Akik elkezdtek, most már mint szülők segítenek. Mert gyerekeik vették át a vezetést. Ezeknél értelme van a magyarságnak. Élvezik a magyar kultúrát. Ez nyújtja azt a közösséget amiben élni szeretnek.

Az új *Cserkészkönyveket* már az a gárda írja meg amelyik külföldön nevelkedett. Ebben is jelentkezik a korszerűség. Fiatal vezetőink a kontinuitás alapján dolgoznak ki teljesen új képletet.

MOTOLLA: Nem látod-e annak a veszélyét, hogy a cserkészet egyre inkább formalizálódik, iskolássá válik, tanítjuk a gyerekeket magyarul, de élményt nem nyújtunk nekik?

A veszély fennáll. Ott ahol a vezetőknek sem voltak élményeik fennállhat az általad említett veszély.

MOTOLLA: Nem kellene-e visszatérni a gyökerekhez, a cserkészet lényegéhez, mint amilyen a természetjárás, a közösségi élet és elsősorban az élménynyújtás?

Ügyelünk arra, hogy se az egyik, se a másik elem ne kerüljön túlsúlyba. Ezért vannak a csapatlátogatások. Mi külföldön élünk. Magyarországon lehet *l'art pour l'art* cserkészkedni. Nálunk az idő ötven százaléka a magyartanításra megy. Ha magyar cserkészetet akarunk, időt kell hagyni a magyar nevelésre is.

MOTOLLA: A *Vezetők Lapja* egyik cikkében* szó esik arról, hogy a cserkészet léte egyedül rajtad áll vagy bukik — nincs aki továbbvívja. Mit szólna ehhez?

Könnyű olyant mondani, hogy kineveltem az utódomat. Az ember egyengeti egy-egy kitűnő fiatal útját Minden nagyszerűen megy, aztán hirtelen jön egy fordulat az életében — megönsül, áthelyezik stb.

* A cserkészet a XXI. században? — Nem lesz! 1987. 68. szám

—Beszélgetés Bodnár Gáborral, a Magyar Cserkészszövetség ügyvezető elnökével

Bodnár Gábor 1920-ban született Miskolcon. 1945-ben hagyta el Magyarországot, Ausztrián és Németországon keresztül. 1951 óta él az Egyesült Államokban, ahol mint építési vállalkozó dolgozott. 1985 óta nyugdíjas. 1948-tól vezette a Magyar Cserkészszövetség Központját. 1961 óta a Magyar Cserkészszövetség ügyvezető elnöke.

A *Magyarországi Cserkészet Története* című könyve 1980-ban jelent meg. Két további könyve foglalkozik a cserkészet történetével: *Scouting in Hungary és 70 Jahre der Ungarischen Pfadfinder* (Magyar Cserkészszövetség, Garfield), továbbá ő szerkesztette a *Cserkészkönyveket*. Fotó: MOTOLLA

Elhatároztam, hogy mielőtt „nyugdíjba” megyek, megpróbálok biztos anyagi alapot teremteni a cserkészetnek. Fel is kínáltam a fiataloknak: vegyék át jelenlegi önkéntes munkámat főállásban. Kinevettek. Mindegyik kétszer annyit keres.

Mégis, továbbra is hiszek abban is, hogy az idő meghozza a megoldást. Arra gondolok, hogy én is ismeretlen voltam Magyarországon. Kijöttünk, bekapcsolódtam. Nem kinevelt ember műve ez, hanem azé aki felvállalta — a *senkié*. Ez a jövőben is így lesz.

MOTOLLA: Az utódodnak elegendő információja áll-e rendelkezésére ahhoz, hogy méltóképpen lássa el ezt a feladatot?

Az utolsó tiszti táborban éreztem, mennyire igénylik az emberek a tájékoztatást — ezentúl több figyelmet szentelek az ilyen kérdéseknek, mint az adminisztrációs, pénzügyi és egyéb szervezési kérdéseknek. Az információk átadása a legfontosabb amit tehetek.

MOTOLLA: Magyarországon megalakult egy Cserkészszövetség, alakultak már csapatok, Szegeden meg Közszegen cserkészkiállításokat szerveztek, Grósz Károly pedig kijelentette Amerikában, hogy ő személy szerint sajnálta a cserkészet beszüntetését. Mi a véleményed ezekről a fejleményekről? Van-e egyáltalán szükség cserkészetre Magyarországon?

Szakemberek már régóta tudják, hogy az úttörőmozgalom idejét múlta, a KISZ gyakorlatilag csődbe ment. Azért nem hisznek a mozgalmakban mert ezek kötelezőek. A cserkészkedés azért jó, mert önkéntes.

Nem lehet mindenki cserkész, csak aki vállalja törvényeit. Tehát, legyen cserkészet, de nem úgy, hogy ez mindenkinek kötelező. Azoknak kell, akik szívesebben, jobbat akarnak, s ezért

folytatás a 7. oldalon

Aki egyre kevésbé lesz turista

A november 10-én megtartott szegedi konferencia témája a magyar cserkészmozgalom újraértékelése volt. A rengeteg múltbeli torzítás helyett tárgyilagosan közelítettünk a magyarországi cserkészet szerepéhez és jelentőségéhez, jelentette ki Zombori István, a konferencia egyik szervezője. Nagy László (a Cserkészet Világszövetsége főtitkára, a magyar ügyek megbízottja) *A cserkészet jelene és jövője* címen tartott előadást. Ebben vázolta a nemzetközi cserkészmozgalom működését, külön hangsúlyozva annak korszerűségét. Bodnár Gábor a külföldi magyar cserkészet hagyományairól beszélt. A többi előadást magyarországi történészek és egykori cserkészparancsnokok tartották.

Az érdeklődés középpontjában azonban, természetesen a magyarországi cserkészmozgalom várható újjáéledése állt. Ennek esélyeit illetően, megoszlottak a vélemények. Nagy Lászlóból minden bizonnyal nem pusztán a kincstári optimizmus beszélt akkor, amikor a **MOTOLLA** ki-küldött tudósítójának a következőképpen nyilatkozott. — *Természetesen mi a legnagyobb örömmel fogadjuk azt a tényt, hogy Magyarországon újra megalakulhat a cserkészet. Amennyiben ez a Világszövetségbe való felvételét kéri természetesen megvizsgáljuk azt, s nem hiszem hogy bármi nagyobb akadálya lenne tagságának. Ami a segítséget illeti, mi csak oda megyünk, ahova hívnak bennünket. Tehát mi nem akarunk rátukmálni*

senkire semmit.

A legfontosabb kérdés: hajlandó-e elfogadni a magyar szövetség a cserkészet alapszabályzatát? — *Bárki egyenrangú tagja lehet a Szövetségnek aki betartja játékszabályainkat. Az alapszabály elsősorban a teljes önkéntességet követeli meg, azaz kizárja az állami beavakozást és a kényszer bármilyen lehetőségét. Amennyiben a magyar szövetség tiszteletben tartja az említett feltételeket, a világszövetség hivatalos elismerése csak egy formális procedúrát jelent. Arra a kérdésre, hogy mennyiben akarja a világszövetség a magyar eseményeket befolyásolni, Nagy László kifejtette, hogy egyelőre magánemberként tárgyal az illetékesekkel. Személyes érzelmeiről így vallott:*

Negyvenegy év hosszú idő. Én mindig nagyon szívesen jövök Magyarországra — és mostanában különösen. A cserkészet újjáalakulása új célt ad ezeknek a látogatásoknak — egyre kevésbé lesznek turista.

súlypont

Független lapok Magyarországon

Az elmúlt hónapokban gombamódra szaporodtak a többé kevésbé független folyóiratok. Ugyan távol állunk még attól, hogy szabad és plurális nyilvánosságról beszélhessünk, az viszont letagadhatatlan, hogy ezek a lapok fontos lépést jelentenek ebbe az irányba, ha más-ként nem, akár puszta létükkel is.

Célkitűzéseik és irányultságuk okán, három folyóirat érdemel említést: a *Reform*, a *Kapu* és a *Hírel*. Ebben a sorrendben jelentek meg, tartsuk hát szem előtt az időbeliség szempontját.

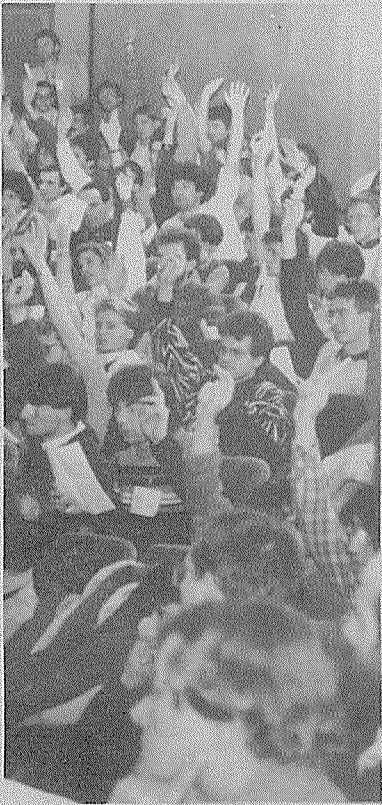
kultúra

Ahogy az elmúlt évtizedekben csak az léphetett nyilvánosság elé, ami valamilyen módon szocialistának volt nevezhető, napjainkban a reform a vezérszó. Valószínűleg ez a magyarázata annak, hogy a *Reformot* Reformnak hívják, a nyomaték kedvéért a fejléct a piros-fehér-zölddel is megspékelték. Bevallott céljuk a reform ügyének előmozdítása, bár az eddig megjelent számok alapján kideríthetetlen, hogy miképpen gondolják mindezt. A *Reform* tudniillik pletykálap, à la *Bunte* vagy *Kurier*, aminthogy külsejében emlékeztet is az utóbbira. Szívszorító interjút olvashatunk benne Cicciolínával, a pesti szállók kis-stílusú prostituáltjából az olasz parlamentbe avaszált pornósztárral, megismerjük, miként mulat a mai magyar úr, a reform-szocialista *high society*, de még azt is, hogy Berecz és Pozsgay, a hiedelmekkel ellentétben, *nem* utálják egymást. Ez mind szép és jó, csak az a baj, hogy pletykálapként sem az igazi. Mivel reformidőket élünk, egy igazi reform bulvárlapnak nem lenne szabad nélkülöznie a politikai pletykákat. Csak hogy: ezek mind negatív pletykák. Vagyis meg tudhatjuk, hogy Pozsgay és Berecz puszpajtások, hogy Gáspár Sándor, az egykori szakszervezeti vezér *nem* sikkasztott, és különben is ártatlan, mint a maszületett bárány stb. stb. Mennyivel érdekesebb lenne az ellenkezője. De addig is, kénytelenek vagyunk beérni a Cicciolínáról, Mike Tysonról és Zalatnay Ciniről szóló izgalmas híradásokkal. Talán igaz-talan és gonosz pletykák azok, melyek szerint maga Grósz szponzorálná a lapot, az viszont biztos, hogy ő is nagyjából ennyire gondolja komolyan a reformot.

Lássuk a következőt, a *Kaput*. A *Reform*-mal ellentétben, igénytelen külsejű és sajnos, részben igénytelen tartalmú folyóiratról van szó. Nagy teret szentel a határon túli magyar kisebbsé-

gek kérdésének, s ez önmagában pozitívumnak tekintendő. Amikor ezeket a sorokat írom, még csak két szám jelent meg a lapból, ennek alapján pedig elég nehéz lenne végleges ítéletet mondani fölötte. Bizunk benne, hogy lesz még jobb is. Értelmiségi berkekben kétségkívül a *Hírel* megjelenését előzte meg a legnagyobb érdeklődés. Csoóri Sándor a magát „független irodalmi, társadalmi, kritikai lap”-nak nevező orgánus főszerkesztője, s a szerkesztésben olyan rangos személyiségek vesznek részt, mint Csurka István, Fekete Gyula, Kiss Gy. Csaba vagy Nagy Gáspár. A szerkesztői és a Magyar Demokrata Fórum vezetői nagyjából ugyanazok a személyek. A személyek egyezésétől, azonban programbeli egyezések is megfigyelhetők, azért a *Hírelt* méltán tekinthetjük az MDF orgánumnának. De: ugyanennyi joggal tekinthetjük a nemzet és a társadalom sorsáért aggodó, ép nemzetben és civil társadalomban gondolkodó magyar értelmiségiek és valamennyi hasonlóképpen gondolkodó magyar ember szócsövének is. Sajnos az eddig megjelent számok inkább a célok megfogalmazását, mintsem a célkitűzések megvalósítását példázzák. Pedig a laphoz fűződő várakozások elvárások is egyben. Remélhetőleg a *Hírel* szerkesztői és szerzői a későbbiekben eleget tudnak tenni ezeknek.

Pesti Endre

HOLNAP

Alapítvány az újabb magyar irodalomért

Kedves Uram, Asszonyom!

Felkérjük az újabb magyar irodalom támogatására és tájékoztatjuk az Ön segítségére is számító Holnap Alapítvány céljairól.

Az Alapítványt a Magyar Írók Szövetségének József Attila Köre tagjai és a körrel szellemi közösséget vállalók hoztak létre. Célja: az újabb irodalmi generációk és jelenségek támogatása, a magyar művészeti élet sokszínűbbé tétele és az irodalmi nyilvánosság további tágítása.

Első feladatunk: A Lap című önálló folyóiratunk létfeltételeinek a megteremtése és folyamatos megjelentetése. Ezt az alkotói és örendelkezés első lépésének tekintjük. Műhelyek, fórumok önálló kialakításával véget kívánunk vetni annak az elszürkületi

és közömbösítési folyamatnak, amelynek ezidáig magunk is áldozatai voltunk. A későbbiekben irodalmi-művészeti eseményekkel, rendezvényekkel és díjak adományozásával kívánjuk szolgálni alapítványi céljainkat.

Az Alapítvány nyitott: hozzá bármikor, bárki — legyen az bel- vagy külföldi természetes vagy jogi személy — akár címes, akár anonim módon vagyoni-dologi adományt, juttatást hozzájárulást tehet. (A hozzájárulás összege levonható az adóalapból!)

Reméljük lehetőségeihez képest támogatásával és érdeklődésével segíti munkánkat.

Az Alapítványt a József Attila Kör taggyűlése által választott kuratórium képviseli és kezeli. A kuratórium: Andrassew Iván (titkár), Balassa Péter (elnök), Budai Katalin, Kis Zoltán, Petőcz András.

Cím: Postafiók 546, 1397 Budapest. Számlaszám: Általános Értékpapír Bank Rt. 204-88880 — 204-3029 alszáma. További felvilágosítás: Kőrössi József, t. 228-840 (Magyar Írók Szövetsége), szerdán 8-12.

FIDESZ

folytatás az 1. oldalról

tisztázzák majd pontról pontra (szociális, békemozgalmi stb. kérdések). „A politikai elveket vajon nem a politikai taktikázás váltotta-e fel?” A *Reuter* hírügynökség tudósítója rákérdezett továbbá arra, hogy az alapelveknek ez az általánosságokban mozgó megfogalmazása, a konkrét kérdések megkerülését, a FIDESZ meghátrálását és elpuhulását jelentik-e, s ennek árán akarnak-e szalonképebb politikát folytatni. Hegedüs István ezzel szemben azt hangsúlyozta, hogy a FIDESZ a továbbiakban is követeli az 56-os események hivatalos újjáértékelését és az áldozatok rehabilitálását. Mi több, az új programtervezetben nyilvános vitát követelnek a szovjet csapatok kivonásáról. A korábbi tervezetben még csak általában a külföldi csapatok kivonásáról beszéltek.

Izgalmasnak bizonyult a FIDESZnek a népfront mintájára megalakítandó ifjúsági tanácsban való részvételéről folytatott vita. A kongresszus két fel-

FIDESZ-Kongresszus: Budapest, 1988. november 19-20. Fodor Gábor. Huckleberry együttes. Fotók: MOTOLLA

Könyvek

„Reprint az Európa Könyvkiadó 1968-ban készült — és bezúzott — kiadása alapján.” Ezzel a megjegyzéssel adta közre a budapesti *AB Független* (szamizdat) *Kiadó* az emigrációba kényszerített cseh író, Milan Kundera remekművét, *A tréfát*. S csak most, pontosan húsz év után derült ki, hogy a könyv bezúzásáról szóló mendemondák nem igazak. Az kétségtelen, hogy az akkori — a Prágai Tavasz eltiprásában cinkos — magyar vezetés valóban letiltotta és bezúzásra ítélte az ötvenes évek „mocok kommunizmusát” bemutató regényt. Az *Európa Könyvkiadó* vezetése viszont úgy döntött, hogy — jobb időkre és jobb időkig — elraktároztatja a már kinyomott példányokat. Ezek most 1988 nyarán forgalomba is kerültek.

Némileg hasonló sors jutott Borsányi György *Kun Béláról* szóló monográfiájának is. Az 1979-ben megjelent művet — miután néhány száz példány elkel — szintén letiltották.

tétel teljesülését tartotta szükségesnek: az első a névválasztást érintette, másrészt pedig azt követelték, hogy érdekképviseletet kell létrehozni, semmiképpen nem egy „csúcs”-szervezetet, ami előbb utóbb bekebelezné őket. November végén alakult meg a *Magyar Ifjúsági Szervezetek Országos Tanácsa* (MISZOT) — figyelembe véve a FIDESZ követeléseit is.

Két napon át bírkóztak a program felett. Nehéz feladatnak bizonyult ez, mivel előbb tisztázni kellett, hogy az alapelvekkel foglalkozzanak-e, vagy inkább a konkrét pontok megfogalmazásával bíbelődjenek. A vezetőség belső köre az alapeszmék fontosságát hangsúlyozta: előbb tisztázni kell a FIDESZ mibenlétét, aztán lehet szó a többi kérdés megvitatásáról. Végülis ez az érvelés döntött.

További nehézségeket okozott a demokrácia alapszabályaival való közelebbi ismeretség hiánya. A bázisdemokrácia nehézkes út, de végül itt is célhoz vezetett.

Befejezésül a *Huckleberry* együttes rövid punkkoncertje következett. Bár szenvedtek egy kicsit, és az időhiánnyal is meg kellett küzdeniük, a kongresszusra jellemző optimizmus-

sal azt az életérzést állították szembe, ami sokkal inkább jellemző a mai fiatalokra: kilátástalanság, csalódás, kiábrándulás a fennálló struktúrákból és intézményekből. Követeléseik némileg különböztek a FIDESZ által megfogalmazottaktól, ők inkább *arzenálú fagyaltot kéme* a fiataloknak. Kijelentésükkel, hogy *jó az élet, csak nagy a rezsim és nem akarok olyan országban élni, ahol a törvény csak a Colát védi*, a FIDESZ tagok is egyetértettek — legalábbis diszkrét tapsuk ezt mutatta. *Kriszán Árpád*

Könyvek

• *Klaus-Detlev Grothusen: Ungarn — Südosteuropa-Handbuch Band 5, Göttingen, 1987. Ára: DM 242.*

Németországban megjelent egy Magyarországról szóló könyv szerzői információgazdag kézikönyvet adtak az olvasók kezébe. Remélik, hogy, hamarosan nélkülözhetetlennek fogják tartani az ország mélyebb megismeréséhez. A bevezető a földrajzi és történelmi adottságok rövid leírásából és a második világháború utáni politikai fejlődés bemutatásából áll. A könyv öt részre tagolódik: a politikai, a gazdasági és a jogi rendszer, a társadalom szerkezete és a kultúra helyzete. A Magyarországon és a külföldön élő kutatók érthető módon más-más szemszögből írják le a magyarországi helyzetet. Ez nem feltétlenül a politikai nézetek különbözőségéből fakad. Azonos fogalmak adott esetben más tartalmat kapnak az egyik, illetve a másik szóhasználatban. A könyv figyelemre méltó teljesítmény, évekig alapmű maradhat.

Prohászka László: A millenniumi emlékmű. Sok érdekes információt tartalmaz ez a Magyarország egyik jelképét bemutató kiadvány. Az ezeréves magyar történelmet felölelő kompozíció gondolatának felvetésétől, napjainkig kíséri nyomon az eseményeket a sok fotóval illusztrált könyv.

József Attila Alkotóközösség: Évgyűrűk Almanach Kárpáti, Szovjetunió. Kárpátukrajna területén élő 28 magyar író, költő vers- és novella-gyűjteménye. Hírhozó kötet a Szovjetunió területén élő magyar irodalmi csoportról.

Anatolij Ribakov: Az Arbat gyermekei Európa Könyvkiadó. A sztálini hisztéria dokumentumokkal illusztrált regénye.

Joszif Brodskij: Post aetatem nostram Európa Könyvkiadó. Válogatás a Nobel-díjas, hazájában kényszermunkára ítélt, utóbb Amerikába emigrált leningrádi költő verseiből.

Pünkösti Árpád: Kiválasztottak Európa Könyvkiadó. Kordokumentum értékű szociográfia az elmúlt negyven év téveszelnőkeiről, a mezőgazdaság átszervezésének anomáliáiról.

reinkarnációja

Knopp András — tilalma következtében a *Magvető* kiadványának szintén zúzdába kellett volna kerülnie, ha valaki — a józanabbak közül —, a szó legszorosabb értelmében el nem szabotálja a döntést. A könyv akkori, 10 forintos ára — minden tisztelet a kiadó becsületességének a mai sem változott. Ami annál is üdvösebb, mert a mintegy négy-öt évvel ezelőtti samizdat-kiadás darabonként 200 forintba került, s legfőnnebb ezer példányban, ha megjelent.

Reinkarnáció? Hát igen. E sírból visszahozott kötetek persze inkább politikai és társadalmi eszmék és vágyak reinkarnációi, melyeket Magyarországon legalább oly mélyen rejtett és titkolt el az utóbbi évtizedekben az emberi lélek, miként e könyveket a kiadók pincéi. Csak remélni lehet, hogy nem kell majd e megkészt eszmékért és vágyakért is valamelyest magasabb árat fizetni az igaztalanabbaknak mutatóköz közeljövőben.

-a-, Budapest

... valójában, mi románok és magyarok, nem tudjuk, mennyire egymásra utaltak vagyunk. . .

– Beszélgetés Dorin Tudorannal –

MOTOLLA: 1985 tavaszán, Szűcs Géza, Király Károly és te, beadványt intéztetek az ENSZ-hez, melyben javaslatot tesztek egy kisebbségi világszervezet létrehozására. Elmesélnéd, hogyan is történt mindez?

Dorin Tudoran: 1985-ben történt. Egy este kopogtatnak az ajtón, s mikor kinyitom, a legnagyobb meglepetésemre Szűcs Géza áll ott. Mellesleg, abban az időben a ház körül már hemzsegték a Securitate emberei, és azt mondanom sem kell talán, hogy Gézának minden lépését figyelték. Az ő ötlete volt. Akkor leültünk és megírtuk, bár Király később azt nyilatkozta, hogy ők ketten írták. De ez nem lényeges. Természetesen, Gézával már korábban ismertük egymást, de meglehetősen felületesen. Ismertem verseit, ismertem tevékenységét és büszke voltam arra, hogy ilyen barátaim vannak. Miután aláírtam a levelet, politikailag halott emberre váltam. Egyik barátom azt is mondta, hogy Dorin már halott.

Dehát ismert és elismert költőnek számítottál Romániában. Mi történt valójában?

Nos, semmi különös. Tudnod kell, hogy Romániában kétfajta élet van: egy valós, mely a valódi értékekre épül és egy hivatalos. Ennek megfele-

lően kétféleképpen lehet élni, bár természetesen előfordulhat az is, aminthogy elő is fordul, hogy a kétfajta élet egymásba fonódik. Akadt is olyan, aki elmagyarázta nekem, hogy a rossz utat választottam. Azt hiszem, a beadvány aláírása csupán egy folyamat utolsó mozzanatát jelentette. Ezután gyakorlatilag háziőrizetben voltam, nevem nem jelenhetett meg a romániai lapokban. Mint mondtam, bizonyos értelemben halottnak számítottam. Amikor éhségsztrájkba kezdtem, a román hatóságok első reakciója az volt, hogy kijelentették: „Romániában nem létezik Dorin Tudoran nevű személy; következőképpen nem is létezhet ilyen nevű író, még kevésbé olyan, aki éhségsztrájkot folytat”. Szó szerint így mondták. Vicces, ugye. A többi, gondolom ismerős: háziőrizet, fenyegetések a postaládámban, egy különös tűz a kocsimban stb. stb. Dehát gondolom, neked sem kell különösebben elmagyaráznom, hogy a Ceausescu-féle rendszer tulajdonképpen vészsz fantáziahiányban szenved.

Mi lehet az oka annak, hogy ebbe a... minnek is nevezem. . . ellenzéki kategóriába soroltak. Valamelyik versed, vagy valamilyen más megnyilvánulásod?

Dorin Tudoran:

LA VIE EN ROSE

Nem kell semmit se tenned; abszolút semmit.
Csak hallgass ide:
La vie en rose

Hogy tetszik?
Már miért nem? fogd magad,
oltsd le a csillárt, s gyútsd meg
a kislámpát. Sokkal jobb, nem?
S most hallgass ide:
La vie en rose

Hogy? Úgy látod,
nem megy? Hát ha annyit
izegsz-mozgatsz! S aztán meg,
túl sok a fény itt.
Oltsd el az olvasólámpát is. Úgy.
Lazíts. Lélegezz nyugodtan.
Úgy, úgy! Most hallgass ide:
La vie en rose

Lehetetlen! Nem értem, mi van veled.
Á, hiszen neked nyitva a szemed!
Hunyd csak le!
Úgy!
Még jobban! Még egy kicsit! Úgy!
No és mi van, ha könnyezel? Szorítsd csak,
ahogy kell! Úgy!
A fogaid is! Nagyon jó!
Erősen! Ahogy csak tudod
és ne feledd – a fogak! Úgy!
Figyelj ide:
La vie en rose
Szorítsd!
„*La vie en rose!*”
A fogaid is!
„*La vie en rose!*”
Brávó!
„*La vie en rose!*”
Ne törölgesd magad! Ne szégyenkezz! Úgy! No és ha sírsz?
No és ha csukladozol a sírástól?

„*La vie en rose!*”
Nagyszerű!
„*La vie en rose!*”
Erősebben!
„*La vie en rose!*”
Még erősebben!
„*La vie en rose!*”
Szorítsd!
„*La!*”
Erősebben!
„*La!*”
A fogad is!
„*La!*”
Úgy!
„*La!*”
Úgy, úgy!
„*La-la! La-la!*”
Nagyszerű! Úgy!
„*La-la! La-la-la!*”
Most . . .
„*Tra!*”
Nem!
„*La!*”
Nem így . . .
„*Tra! La!*”
Úgy, úgy!
„*Tra! La! Tra! La!*”
Úgy!
„*Úgy!*”
„*Úgy!*”
La!
„*La!*”
Tra!
„*Tra!*”
Tra, La-la!
„*Tra, La-la!*”
Úgy!
„*Úgy!*”
Tra!
„*Tri!*”
Tri?
„*Tri!*”
Tra, La-la! Tra, La-la!
„*Tri, Lu-li! Tri, Lu-li!*”
Tra, La-la-la! Tra, La-la-la!
„*Tri-li-lu-li! Tri-li-lu-la!*”
(Szűcs Géza fordítása)

Az oka? Azt hiszem, tréfálsz. Mint általában semminek, itt sem találhatok kézzelfogható okot. Az tény, hogy a szervek maguk is meglepődtek. Erre ők sem számítottak, hiszen romániai viszonyok között igazán nem panaszkodhattam soromra. Azt is mondták: „Figyelj, Dorin. Ismert és megbecsült író vagy, fontos szerepet töltesz be az írószövetségben, jó állásod van. Mi történt veled?” Persze hangsúlyozom, hogy mindezt romániai viszonyok között kell elképzelni. Valójában nagyon is sok bajom volt. Néhány kötetem betiltották. Nem sok kitüntetésben volt részem, de irodalmi díjaim egyikét mindmáig nem vehettem át, gondolom most már nem is fogom soha. Azt mondták, oké, ez csak tévedés volt. Sok hasonló élményben volt részem, de meg kell mondanom, hogy egészen az utolsó évig csendes, nyugodt életem volt. Nézd, végül is elkerülhetetlenül az történt, aminek meg kellett történnie azáltal, hogy én mindig is kívülálló voltam és most már az is maradok, már ami a Ceausescu-rezsimet illeti. Persze elkövettem azért egykét hibát, talán többet is: például igen nehéz helyzetbe hoztam családom és néhány barátom, akik sokat szenvedtek miattam. De még így sem bánom.

Túl azon, hogy Szűcs Géza személyes jóbarátod, milyen más okai voltak annak, hogy aláírtad a beadványt?

Ez egy elég hosszú történet. Temesváron születtem, de Bukarestben nőttem fel. Diákként azonban, az iskolában és az egyetemen egyaránt sok magyarral, némettel és zsidóval ismerkedtem meg. Lényemtől tökéletesen idegen az idegengyűlölet valamennyi formája. Nem szívesen beszélek erről, hiszen végül is ez a normális, vagy nem? Családom és környezetem azonban nem mindenben osztotta véleményem. Tudnod kell, hogy egyik ősömet 1763-ban kerékbetörték, mert a magyarok ellen lázított. Százhat esztendő volt. Ez az esemény mindmáig meghatározza a család viszonyát a magyarokhoz. Apámmal egyszer össze is veszttem ezen, de nem sok eredménye volt: egyikünk sem győzte meg a másikat. Másfelől azt hiszem, ez az *utolsó lehetőség* arra, hogy a két nép megegyezzen egymással, mondhatnám történelmi lehetőség ez, s ha elszalasztjuk, ki tudja, jön-e még másik helyette. Néha az az érzésem, hogy valójában, mi románok és magyarok, nem tudjuk, mennyire egymásra utaltak vagyunk. Nem szabad elszalasztanunk ezt a lehetőséget.

Miben állna ez?

Nagyon egyszerű. Normális emberi lényként kell cselekedni, olyan lényként, aki képes méltóságteljesen, racionálisan cselekedni, távolfartja magától az olysfajta örülteket – magyarokat és románokat egyaránt – akik az egymás elleni uszításban vélik felfedezni az élet értelmét. Meg kell értenünk, hogy szerencsétlenségünkön túl, túl ezen a mocskos politikai színjátékon, semmi sem visszataszítóbb azoknál a mocskos érdekek-nél, melyek semmibeveszik az ember embervoltát, az emberi együttélés valamennyi formáját, lett legyen az magyar vagy román. Az ilyen alakok számára, akik a történelemcsinálók hangzatos elnevezését aggatják magukra, az ilyen alakok számára mi csupán bábok vagyunk. Ez az igazság. . . Bizonyosan nem mindenki ért egyet

ezzel az állásponttal. Még a barátaim sem föltétlenül osztják nézeteim. De azt hiszem, nincs ez másként a magyarok között sem. Több magyar barátomtól tudom, hogy a szemükre vetették, amiért egy ilyen magamfajta „oláhigánnyal” barátkoznak. Ha valaki meggyőzne arról, hogy tévedek, ha megbizonyosodnék afelől, hogy elképzeléseim hamisak, természetesen megváltoztatnám őket. De attól tartok, hogy az a számtalan „nagyokos”, aki mindent bírál, és a kritikán kívül nem is képes egyébre, természetesen arra sem lenne képes, hogy elfogadható alternatívát nyújtson. A sok fecsegés helyett ideje volna cselekedni. Tegyük valamit, még akkor is, ha elgondolásaink, tetteink nem mindig a leginkább megfelelőek. Hagyjuk másokra az elméletek gyártását, okoskodjanak akár a világ végeztéig, mi meg próbáljuk megakadályozni, hogy szerencsétlen népeink között bekövetkezzen a . . . világ vége.

Ezek szerint vannak azért olyanok is, akik egyetértenek?

Nézd, azok, akik fontosak számomra,

Dorin Tudoran 1945-ben született Temesváron. Bár elismert költőnek és szerkesztőnek számított Romániában, politikai tevékenysége miatt emigrálni kényszerült. Jelenleg az USA-ban él. A Voice of America román nyelvű adásainak szerkesztője.

Egyperces interjú

Sziman István, 1955-ben született Királdon. Jelenleg nyomdaipari technikus és tipográfus. Ez év júniusában, a Nagy Imre megemlékezés után kényszerült elhagyni Magyarországot.

MOTOLLA: Mivel telnek napjaid Münchenben?

Jogi fogalmazással mondván „várom a menedékjogi kérelmem elbírálását.” Valójában, hazai értelemben sok a szabadidőm, hiszen nem kell napi tízenkét órát dolgoznom, nincs is munkavállalási engedélyem. Néhány cikket írtam az otthoni állapotokról, ezeket akarom publikálni. Próbálok kapcsolatot kialakítani az itteni magyar szervezetekkel, mozgalmakkal, kulturális élettel. Látogatom a rendezvényeiket. Nemrég részt vettem a november 15-i tüntetés rendezésében. Fontosnak érzem, hogy folyamatos maradjon az a szellemi, kulturális, politikai tevékenységem, amelyet otthon is csináltam. A maradék idő a nyelvtanulásé.

Hogy jössz ki a lágerlakókkal?

Sajnos jogos az itteniek előítélete az ottlakókkal szemben. Magam is azt

megértettek. De még közöttük is voltak olyanok, akik furcsán viselkedtek. Dehát ilyenek voltak a magyarok között is. Ahogyan Szűcs Géza barátom mondotta, „ne feledjük, hogy közöttünk, magyarok között sem sokan vannak Dorin Tudorának”.

Végül szeretném, ha beszélnél arról, hogyan látod a jövőt most, amikor Ceausescu egészen nyilvánvalóan fokozta az elnyomást, és egyre szembeutóbbá válik az az intenciója, hogy a gazdasági nehézségekről a nemzetiségi kérdés előtérbe helyezésével terelje el a figyelmet. Az erdélyi magyarok a nemzetiségi elnyomás fokozódásáról számolnak be. Szóval, mindent egybeveve, hogyan látod a jövőt?

Nézd erre a kérdésre röviden válaszolni. Induljunk ki abból, hogy Ceausescu mesterien értett ahhoz, hogy elterelje a figyelmet az ország valódi gondjairól, s ha kellett, orránál fogva vezesse a Nyugatot. Emlékezz csak vissza Laci, a korábbi években mennyire nem hitték neked, ahogyan nem hitték Gomának vagy Herta Müllernek, vagy éppenséggel Gézának sem. A Nyugat hírneves politikusai épp úgy bevették a maszlagot, mint a legráfináltabb kremlinológusok. Most meg ráadásul sokaknak kellemetlen bevallani, hogy rossz lóra tettek, és hogy átjettették őket.

Ami a magyar-román kapcsolatot illeti: sajnos, amennyire nem kedvelik a románok a magyarokat, annyira nem kedvelik azok sem őket. Ilyen helyzetekben ez nem lephet meg senkit. De a népnek nem szabad ennyire butának lennie, hiszen ezzel csak a Ceausescu-féle gazfickók kezére játszik. Ha pedig mégis ennyire buta, akkor azt hiszem, megérdemli a sorsát.

Végül, ne feledjük, hogy a románok ellenséges érzületének a magyarok és a többi kisebbség iránt, annyiban is van – ha más nem, lélektani – alapja, hogy a románok úgy érzik, őket nem védi meg senki. A nyugati tiltakozások vagy a magyar politika nagyobb odafigyelése csak a magyaroknak, a németeknek vagy a zsidóknak kedvez, vélik sokan a románok közül. És lássuk be, nem is teljesen alaptalanul.

A beszélgetést Hámos László készítette Washingtonban, 1988 február 1-én.

BODNÁR folytatás a 4. oldalról

MOTOLLA: Milyen érzelmekkel töltetnek el ilyesféle hírek 43 évvel azután, hogy elhagytad Magyarországot? Milyen érzelmekkel tölt el az a gondolat, hogy ámentelteték a cserkészteket egy hosszú, és nem mindig gondtalan korszakban?

Nemrégiben barátaim azt mondták,

mi már be is csukhatnánk a „boltot”. Fenntartottuk az eszmét, a szervezetet. Újjáalakul a cserkészlet Magyarországon. Hát én nem egészen így látom. Továbbra is hiszem: ne csak abban segítsünk, hogy cserkészlet legyen, de abban is, hogy több hasznos ifjúsági szervezet működjen. Bár az első időkben a cserkészlet támogatására kell összpontosítanunk.

Számunkra – nyugaton – továbbra is sok feladat maradt.

MOTOLLA: Mi a Magyar Cserkészszövetség viszonya a magyarországi

cserkészethez, milyen formában fog bekapcsolódni annak munkájába?

Szögezzük le, hogy a két szervezet nem egyesülhet. Az otthoni magyar cserkészletnek sajátos politikai, gazdasági, szociális stb. körülményei között más feladatai vannak. Nagy különbség már az is, hogy Magyarországon mindenki tud magyarul, tehát nem kell nyelvet tanítani.

Nem hiszem, hogy könnyen megvalósíthatják az Isten, Haza és Embertárs szolgálatának fogadalmát. Ügyelniük kell, hogy ne járjanak úgy

mint a lengyelek, akik nem tehetnek fogadalmat Isten szolgálatára. Ezért nem lehetnek tagjai a világcserkészletnek.

Amennyiben a körülmények megengedik és Magyarországról kéri, évente jó néhány vezetőt meghívunk tanulmányútra, Fillemore-ba (A Cserkészszövetség Központi cserkészparkja, amiben évente tartanak szövetségi vezetőképző tábortokat a különböző korosztályoknak, a szerk.). Bemutatjuk, hogyan fest a világcserkészlet 1988-ban, hogy aszerint ala-

kítsák otthon a magyar cserkészteket. Fontos, hogy Magyarországon az ottani fiatalok, saját maguk hozzák létre azt a cserkészteket amire szükségük van. Mi támogathatjuk, szeretethetjük őket, de itt és Magyarországon is sajátos, külön célokat szolgálunk.

MOTOLLA: Lesz külföldön magyar cserkészteket kétezerben?

Én nagyon hiszem, hogy lesz.

Köszönöm a beszélgetést.

A beszélgetést Krizsán Árpád készítette New Jersey-ben 1988. októberben.

A Conrad utcai csata másnapján, a békés Amsterdam közepén, háborús vidéken járok. A négy hatalmas épület — hajdani ruhagyár — üszkös romjai félelmetes és szomorú látványt nyújtanak a szemerkélő esőben. Itt-ott még néhány rendőr és tűzoltó álldogál. Egy öltönyös fiatalember, bizonyára a tanácstól, egy valószínűtlenül nagy könyvbe jegy-

szövetkezet bontási, és építési engedélyt kapott a területre. Ugyanakkor a tanács jogi eljárást kezdeményezett a házfoglalók ellen, akik időközben egy olcsó, alternatív átépítési tervvel jelentkeztek, mely szerint pályakezdő művészek számára műtermek, valamint a hátrányos helyzetűek számára szociális munkahelyek kaptak volna itt helyet. A tervezetet egy bizottság

megvizsgálta és több ízben megvitatta a házfoglalókkal. Jelentésük szerint a terv "értékes részleteket tartalmaz, kreatív gondolkodásról tanúskodik és az esetleges bontással az olcsó hasznosításnak egy ritka lehetősége szűnne meg". Ennek ellenére a városatyák a kilakoltatás mellett döntöttek. A határozat szerint ugyanakkor hasonló lehetőséget kell a jelen-

legi lakók számára keresni, ahol lakó- és munkaközösségeket megalakíthatnak. 1988 áprilisában — pontot téve a holland jogtörténet leghosszabb ügyére — megszületett a döntés: a házfoglalóknak menniük kell! Június 30-ig önként, vagy ha nem, július 1 és augusztus 30 között rendőri segí-
lettel.

Az utóbbi történet július 18-án. Reggel hatkor kezdték akciójukat a rohamosztagok. Békés próbálkozásuk hamar véget ért. Küldöttségüket a barikádok mögül közápor fogadta, két rendőr könnyebben megsérült. Ekkor már a felgyújtott autógumikról és olajos kannákról az épületekre is áterjedt a tűz, ezzel a házfoglalók végül önmagukat füstölték ki. Némi erőgyűjtés után, 600 rendőr közül száznolcvanán megrohamozták a barikádokat egy bulldózer nyomában és vízágyúk fedezetében. Az egyik épület tetején két összetakolt torony között hiába próbálta kábítani őket az egzotikus hastáncosnő. Elkezdődött a kézitusá. A háztetőkről mosógépek és hűtőszekrények hullottak — nem történt minden a középkori lovagi etikett szerint. A rendőrség szóvivője harsogott: "Ha a kődobálás folytatódik, könnygázt használunk!" Mintegy másfélórás ostrom után kapitulált a vár. Munkához láttak a tűzoltók, a bulldózerek, majd óriási golyóikkal a falbontók. A rendőrség szóvivője szerint, viszonylag nyugodtan folyt a kiűrités, amely a maga nemében a legnagyobb holland rendőri akciók közé tartozott. Hat "várvédőt" letartóztattak, négy rendőr könnyebben megsérült.

A lakók szétszóródtak: fiatal képzőművészek, filmesek, hajdani kábitószerez prostitúáltak, de akadrt közöttük egy kung-fu csoport, egy szekta, néhány csavargó és szellemi fogyatékos is. A környék lakói különbözőképpen vélekedtek a dologról. Egy nyugdíjas úgy vélte, hogy a rohamosztagoknak egyszer a gazdag ingatlan spekulánsokat kellene ugyanígy a palotáikból az utcára tenni. Egy másik környékbeli szerint már régen el kellett volna bánni ezzel a gyűlevész népséggel.

Hamarosan 141 lakás épül itt.
Császár László, Amsterdam

Conradstraad 11

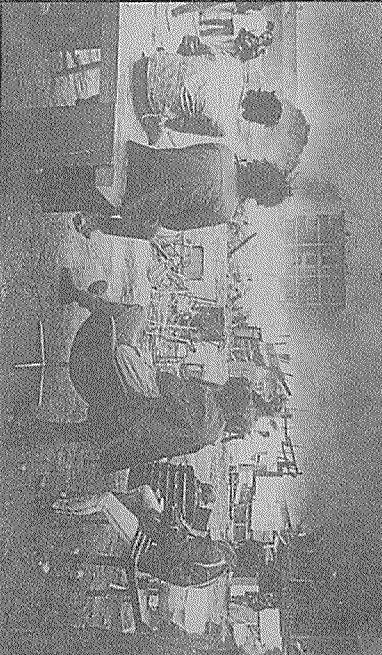
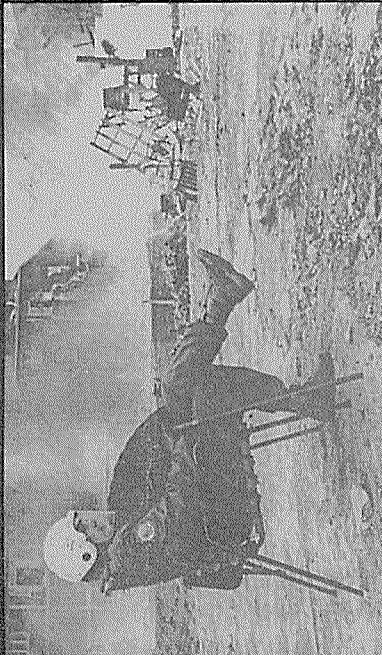
zetel. Páran menteni próbálják a menthetőt: téglákat talicskáznak, ajtókat, ablakokat vonszolnak a pernyeszagban. Rokonszenvezők és kíváncsi újságolvasók sétálnak, kukucskálnak be a nyílásokon. Séta — nem igen használható szó ez itt. Téglakupacokra, barikádokra, autóröncsokra mászunk, mint bombázás után az óvóhelyekről először kimerészkedő lakosság. Egy megnyílt fal mögött száradó ruhák, gyerekjátékok, vetetlen ágy. Mint olvasom, egy kétgyermekes anya úgy hagyta el lakását, mintha csak vásárolni menne.

A három éves színmű utolsó jelenetének díszletei ezek: a hetvenes években virágkorát élő házfoglaló mozgalom legnagyobb fellegyára esett itt el. Nem pusztá képek ezek, a lakók (zömében fiatal művészek) kis bástyákkal, falakkal, zászlókkal valóban várrá varázsolták az épületkoloszosokat. A kiűritést a lakók mint színelőadást hirdették meg. "A Conrad utca 11 bemutatja! Attrakciók: egy középkori vár ostroma modern fegyverekkel (az időtartamra fogadások köthetők a lelátókon), egy egzotikus hastáncosnő ritmikus mozgásával megpróbálja elkábítani a rendőrség rohamosztagosait, tűzijáték és végül a főszereplők eltávolítása, az épületek lerombolása" — olvasható plakátjukon.

A lelátók építése elmaradt. Az amsterdami tanács megtagadta az anyagi támogatást. "Miért nevet ki minket a tisztviselő, amikor mi is részt kérünk a kiűrités egymillió guldenes költségvetéséből, hogy méltóképpen tudjunk ellenállni? — kérdezték a keserű humorú szórólapon.

Tehát legördült a függöny. De mi is volt a színdarab maga?

A mintegy 15 ezer négyzetméter összalapterületű épületeket 1985 húsvétján foglalta el egy csoport fiatal. Nagy részüket épp akkor lakoltatták ki egy korábban elfoglalt templomból. A tanács ekkor már megegyezett a környék lakosságával a terület átépítési tervét illetően. 1987-ben pedig megvásárolta az ingatlant a holland államtól. Az év júniusában egy lakó-

tóriumának alábbi tagjai vállalták: Bodnár Gábor (a Magyar Cserkészszövetség ügyvezető elnöke, Garfield), Geisenhofer Albert (a Les Amis de Kastl ügyvezető elnöke, München), Konrád György (író, Budapest, Colorado Springs), Martos Péter (a Die Presse szerkesztője, Bécs), Németh László (orvos, Bécs) és Püski Sándor (könyvkiadó, New York). A Baráti Kör tagjai évente 100 DM-val támogatják a MOTOLLA megjelenését.

Két táncbíró

November 26-án nagy táncfesztivál volt Mainz-ban, amelyen öt németországi néptáncosport vett részt. Ez volt a Németországi Szervezetek Központi Szövetsége újonnan választott vezetőségének első jelentősebb rendezvénye. Az új vezetőség fél évvel ezelőtt kezdte meg működését, kifejezetten a fiatalok bevonásának céljával. A mainzi rendezvény mindenesetre fontos lépés volt ebben az irányban. Kíváncsian várjuk a folytatást.

A müncheni Gasteig-Kulturzentrum-ban komoly sikert aratott a budapesti SOTE-néptáncegyüttes. Több mint ötszáz néző látta a rendezvényt. Am arra a kérdésre, hogy merre tart a táncház Magyarországon, az egyik táncos mégis így válaszolt: Bizonyára hullámvölgyben van. Már eltűnt az a lelkesedés, ami a hetvenes években jellemezte mozgalmunkat, amikor még új volt az egész. Szerintem ez így is marad egy ideig.

Pest-Budai butik revü

A magyar fővárosba látogató jóhiszemű turistának divatügynben bizton hasznosítható tanács adható: óvakodjon minden olyan butiktól, amelyen a *Divat*, vagy *Módi* felirat olvasható. Az ilyen helyeken használt melltartóktól kezdve tizenöt éve divatjamúlt pulloverekig minden megtalálható, csak egyvalami nem: a reklámszövegben jelzett divatos holmi. Nézzük tehát azokat a helyeket, ahol a jóízűt nem érik alapvető inzultusok.

Váci-utcai butikok

A budapesti bevásárló-központ. Gyakorlatilag a Dimitrov-tértől a Roosevelt-térig húzódik, mindkét oldalon sűrűn sorakozó butikokkal. Azoknak ajánlható, akik ugyanarra vágynak, ami az európai nagyvárosok hasonló centrumbaiban ugyanúgy megtalálható, csak itt forintért és egy kicsit mindig snasszabb változatban. A divat-trendek itt legfőnnebb fél évet késnek.

New Age, *Károlyi tér*: Az alternatív divatirányzatok megkopott, elfásult, választéka-vesztett üzlete. Viszonylag olcsón néha szellemes egyedi darabok vásárolhatók, gyenge minőségű anyagokból, merész szabásokkal, feltartós kivitelezésben.

Bagatell, *Váci utca 6.*: Főleg kiegészítők — táskák, övek, bizsuk — található itt, de feltűnnek a bécsi bőrdzsekik és a magyar iparművészek cipői is. Árai viszonylag magasak, minősége megbízható, stílusa kommersz.

Váci utca 10.: Az első sztár-butikok egyike. Azóta színvonala megkopott, ami főként a ruhák anyagának minőségét érinti. Ajánlott betérni ide, és ajánlott óvatosan megnézni, hogy mit is veszünk meg.

Műterem, *Semmelweis utca*: Bízvást állítható, hogy pillanatnyilag a legjobb magyar butik. Iparművészek leginkább egyedi darabjait árulja, nagyon szép anyagokból készült, szellemesen szabott, gyakran rendhagyó ruhákat. Főként lányok figyelmébe ajánljuk, de a választék uniszex abból a szempontból, hogy nagytermetű emberek itt hátrányos helyzetben vannak. Árai tisztességesek, termékeit például a *Váci utca 10*-ben és a Tanács-köruti *Art-Z*-ben sokkal drágábban árulják.

Black-Mici, *Pink-Zóna, Art-Z, Tanács-körút eleje*: Drága és kommersz választékú butikok. Erényük: mindkét nem minden fajta ruhadarabját és kiegészítőit árúsítják. További erényük nincs de kellemes meglepetések érhetnek bennünket.

STB, *Hajós utca*: Inkább alternatív jellegű választék, néha üdítő ízlésficamokkal. Lányoknak hosszas búvárkodási lehetőség a legkülönfélébb kiegészítők között. Olcsó, szellemes, de gyatrán kivitelezett cipők mindkét nem számára.

Joker, *Akácfa utca*: Bő választék a kommersztől az egyedi iparművészeti termékekig. Érdemes kitartóan nézeledni, mert ilyenkor a hátsó traktusból egészen lenyűgöző holmik is előkerülnek. Amúgy nem.

Guide

DIVAT Fotó: Nyilas Ilona

IMPRESSUM MOTOLLA 4/88

Verantwortliche Redakteure/felelős szerkesztők: Krizsán Árpád, Stigergasse 2/12, A-8020 Graz, (0316) 93 18 13. Steinbách Tamás, Kunreuthstr. 32, D-8000 München 60, (089) 87 44 37. Szerkesztők: Pestii Endre (Budapest), Kovács Beáta, Post Office Box 23022, Washington DC 20024. Keresztési György, Tunlandvägen 55, Stockholm. Császár László (Amsterdam). További munkatársak: Gazdag Ferenc, Nagy Pirokska, Láng Vince, Szamosszegi Gusztáv. Grafikai szerkesztő: Krizsán György. Verleger und Herausgeber: Krizsán Árpád, Steinbach Tamás: Kunreuthstr. 32, D-8000 München 60. Kulturális melléklet: K. Lengyel Zsolt, Szász Judit A. Vertrieb/terjesztők: a szerkesztők, továbbá: Svájcban Huszár Sylvia, Stettbachstr. 129a, CH-8051 Zürich. Belgium: Krivánszky Miklós, 19 Cité Delvaux, B-3000 Leuven. Franciaország: Hegedűs Tamás, Pavillon C434, R. U. A. F-92160 Antony. Brazília: Gyuricza Gábor, Av. Republica do Libano 372, 04502 Sao Paulo. Argentína: Haynalné K. Zsuzsanna, Domingo Savio 2825, 1642 San Isidro. Utánnyomat: forrásmegjelöléssel MOTOLLA — európai magyar ifjúsági lap) megengedve; mutatóváltópéldányt kérünk a szerkesztőséghez. Olvasói leveleket a szerkesztőség címére. A névvel megjelölt cikkek nem egyeznek feltétlenül a szerkesztőség véleményével. Ezekért a szerzők felelnek. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Preis/Árak: 1 évi elő fizetés (4 szám): Európában DM 20/ÖS 140, diákoknak kedvezményes áron DM 12/ÖS 80. Tengerentúl: US \$ 20, diákoknak: \$ 12.

MOTOLLA